

Środowiskowe aspekty rozwoju zrównoważonego w przemyśle cementowym: działania komunikowane przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w Polsce

Environmental aspects of sustainable development in the cement industry: activities communicated by enterprises functioning in Poland

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, przemysł cementowy, raportowanie środowiskowe

Key words: sustainable development, cement industry, environmental reporting

1. Wprowadzenie

Środowisko naturalne podlega ciągłym zmianom, będącym wynikiem działalności człowieka. Znaczący, niekorzystny wpływ człowieka na środowisko jest w dużej mierze konsekwencją dynamicznego rozwoju przemysłu, który dokonał się w drugiej połowie XX wieku. Z drugiej strony, osiągnięcie obecnego poziomu rozwoju gospodarki nie byłoby możliwe bez rozwoju wielu gałęzi przemysłu, które stworzyły, na przestrzeni lat, wzajemnie powiązane struktury. W tym kontekście za jedną z ważniejszych gałęzi należy uznać przemysł cementowy, który dostarcza surowców do produkcji w innych gałęziach przemysłu oraz w budownictwie (1).

Przemysł cementowy w szczególny sposób korzysta ze środowiska naturalnego. Wszystko to, co jest niezbędne do produkcji cementu jest darem natury. Dodatkowo sam proces jego produkcji oddziałuje na środowisko. Mając świadomość następstw prowadzonej działalności, przedsiębiorstwa przemysłu cementowego podejmują liczne działania na rzecz ograniczania wpływu produkcji cementu na środowisko. Działania te doskonale wpisują się w ideę rozwoju zrównoważonego, która w swym ogólnym ujęciu zakłada rozwój społeczeństw z zachowaniem równowagi przyrodniczej, gwarantującej możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb zarówno współczesnego pokolenia, jak i pokoleń przyszłych. W tym kontekście, kluczowe jawi się rzeczywiste podejmowanie przez przedsiębiorstwa cementowe działań z zakresu rozwoju zrównoważonego oraz rzetelne komunikowanie interesariuszom [wewnętrznym i zewnętrznym] o efektach, jakie one przynoszą.

Głównym celem artykułu jest identyfikacja zakresu działań środowiskowych w obszarze rozwoju zrównoważonego, które wdrażają i jednocześnie, o których komunikują działające w Polsce przedsiębiorstwa przemysłu cementowego. Celem dodatkowym jest

1. Introduction

The natural environment is subject to constant changes due to human activity. A significant and disadvantageous human impact on the environment is largely a consequence of the dynamic development of industry, which took place in the second half of the twentieth century. On the other hand, however, the achievement of the current level of economic development would have not been possible, if it had not been for the development of many industries that created interconnected structures. In this context, one of the most important branches is the cement industry, which supplies raw materials for production in other branches of industry as well as for the construction industry (1).

The cement industry uses the natural environment in a particular way. Everything that is necessary for the production of cement is a gift of nature. Moreover, the production process itself has an impact on the environment. Being aware of the consequences of their operations, enterprises of the cement industry take numerous measures to limit the impact of cement production on the environment. These activities perfectly fit into the idea of sustainable development, which generally assumes the development of societies with the preservation of a natural balance, guaranteeing the possibility of satisfying the basic needs of both the contemporary generation and future ones. In this context, the actual undertaking by cement companies sustainable development activities and reliable communication to stakeholders (internal and external) about the effects they bring appear to be essential.

The main research objective of the paper is to identify the scope of environmental activities (solutions) in the area of sustainable development that are implemented and at the same time communicated by cement industry companies, operating in Poland. An

sformułowanie rekomendacji odnośnie do prowadzonej przez te firmy polityki w zakresie publicznego komunikowania o działaniach i inicjatywach, jakie podejmują w zakresie wprowadzanych rozwiązań wpisujących się w ideę rozwoju zrównoważonego.

2. Koncepcja rozwoju zrównoważonego – wybrane aspekty teoretyczne

Na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku procesy degradacji środowiska naturalnego oraz wyczerpywanie się zasobów surowcowych i energetycznych znacznie się nasiliły. Wyrazem uznania tych zagadnień za niezwykle ważne dla przyszłości całej ludzkości było zaangażowanie ONZ w powołanie w 1983 roku Światowej Komisji do Spraw Środowiska i Rozwoju. Efektem jej prac był raport „Nasza wspólna przyszłość” przygotowany przez G. H. Brundtlanda i opublikowany w 1987 roku, w którym po raz pierwszy wskazano na rozwój zrównoważony jako drogę harmonijnego rozwoju społeczeństw (2). Zgodnie z zawartą w raporcie definicją rozwój zrównoważony to „rozwój, który pozwala zaspokajać bieżące potrzeby bez obawy, że potrzeby przyszłych pokoleń nie zostaną zaspokojone” (3).

Koncepcja rozwoju zrównoważonego ciągle ewoluuje. Obecnie dominuje pogląd, że jego urzeczywistnienie wymaga integracji działań w trzech kluczowych wymiarach: ekonomicznym, środowiskowym i społecznym (4-6). Celem rozwoju zrównoważonego w wymiarze ekonomicznym pozostaje osiągnięcie długookresowego wzrostu, który stanie się udziałem wszystkich narodów i społeczeństw. Z kolei filar środowiskowy rozwoju zrównoważonego wskazuje na konieczność ochrony środowiska i gospodarowania zasobami naturalnymi, w taki sposób, aby możliwe było zachowanie przynajmniej części z nich dla przyszłych pokoleń. Społeczny wymiar rozwoju zrównoważonego dotyczy natomiast trwałej poprawy jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń.

Wdrażane na świecie programy w zakresie realizacji rozwoju zrównoważonego nie powiodą się bez zaangażowania w ten proces przedsiębiorstw, których działania wpływają nie tylko na gospodarkę, ale także na społeczeństwo oraz środowisko przyrodnicze (7). Realizacja rozwoju zrównoważonego na poziomie przedsiębiorstw oznacza ciągłe zaangażowanie na rzecz kreowania nowych procesów, produktów i modeli biznesowych, które przyczyniają się do poprawy ekonomicznych, społecznych oraz środowiskowych wyników firm (8). Wdrożenie rozwoju zrównoważonego w biznesie pozostaje jednak dużym wyzwaniem, między innymi ze względu na to, że z różnych powodów wiele przedsiębiorstw nadal koncentruje się jedynie na działalności operacyjnej (9). Wymaga ono także zaangażowania w ten proces naczelnego kierownictwa, pracowników niższych szczebli oraz pozostałych interesariuszy firmy, a także przeprojektowania jej systemów w taki sposób, aby pozwalały na planowanie, zarządzanie oraz pomiar efektów działań z zakresu rozwoju zrównoważonego (10).

Szczególne miejsce w koncepcji rozwoju zrównoważonego przypisać należy aspektom środowiskowym. Potwierdzenie tej tezy znaleźć można między innymi w słynnym opracowaniu „The

additional objective is to formulate recommendations regarding the policies pursued by these companies in the area of public communication of activities (initiatives), that they undertake in the field of implemented solutions that fit in with the idea of sustainable development.

2. The concept of sustainable development – selected theoretical aspects

At the turn of the 1960s and 1970s, the degradation processes of the natural environment and the depletion of raw materials and energy resources intensified significantly. An expression of the recognition of these issues, as extremely important for the future of all mankind, was the involvement of the UN in the establishment of the World Commission for Environment and Development in 1983. The result of its work was the report entitled 'Our Common Future' prepared by G. H. Brundtland and published in 1987. It was the first report that indicated sustainable development, as a way of harmonious development of societies (2). According to the definition included in the report, sustainable development is understood as 'development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs' (3).

The concept of sustainable development is constantly evolving. At present, the prevailing view is that its implementation requires the integration of activities in the following three key dimensions: economic, environmental, and social (4-7). The goal of sustainable development in the economic dimension is to achieve long-term growth that will be shared by all nations and communities. In turn, the environmental pillar of sustainable development indicates the need to protect the environment and manage natural resources in such a way as to allow preserving at least some of them for future generations. The social dimension of sustainable development concerns continuous improvement of the quality of life of the present and future generations.

The worldwide programmes commenced in the field of implementation of sustainable development will fail without involving in this process enterprises whose activities affect not only the economy but also society and the natural environment (8, 9). The implementation of sustainable development at the level of enterprises means continuous commitment to developing new processes, products, and business models that contribute to the improvement of economic, social and environmental results of companies (10). The implementation of sustainable development in business remains, however, a major challenge, among others due to the fact that for various reasons many companies still focus only on operating activities (11). It also requires involving in the process the top management, lower-level employees and other stakeholders of the company. Moreover, it calls for redesigning its systems in such a way as to allow planning, management and measurement of the effects of activities undertaken in the field of sustainable development (12).

Limits to Growth” opublikowanym w 1972 roku przez badaczy z *Massachusetts Institute of Technology*, w którym wyczerpywanie się surowców naturalnych oraz generowanie coraz większej ilości odpadów i niepożądanych emisji, postrzegane jest jako największe zagrożenie dla ludzkości (11). Autorzy prognozują, że jeśli nie zmieni się dotychczasowy model korzystania z biosfery, to nastąpi nieodwracalna zmiana warunków środowiskowych (12, 13). Oczekuje się zatem, że to właśnie przedsiębiorstwa, jako podmioty, które są w dużej mierze odpowiedzialne za zaburzenie równowagi środowiskowej, podejmować będą bardziej zdecydowane działania w takich obszarach jak: ekosystemy [powietrze, różnorodność biologiczna, lasy, gleba, woda], zasoby nieodnawialne, odpady niebezpieczne, w tym produkcja, przechowywanie, transport, przetwarzanie i utylizacja, a także chemikalia – ich wykorzystanie i utylizacja (14).

3. Raportowanie rozwoju zrównoważonego

Im bardziej transparentne są działania podejmowane przez firmy, tym większe wzbudzają zaufanie i tym samym większe jest prawdopodobieństwo zbudowania pozytywnego wizerunku organizacji. W kontekście angażowania się przedsiębiorstw w rozwój zrównoważony oznacza to, że kluczowe jest nie tylko rzeczywiste podejmowanie przez firmy działań wpisujących się w założenia tego rozwoju, ale także rzetelne komunikowanie interesariuszom, wewnętrznym i zewnętrznym, o efektach, jakie one przynoszą. W wielu przypadkach angażowanie się firm w rozwój zrównoważony wynika wprost z uregulowań prawnych. Wskazać można jednak liczne przykłady wdrażania takich rozwiązań z własnej inicjatywy firm. Analogicznie, jedynie niektóre z przedsiębiorstw obligowane są do komunikowania swojego zaangażowania w rozwój zrównoważony, na przykład spółki obecne na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wchodzące w skład *Respect Index*. Inne firmy samodzielnie podejmują decyzję o komunikowaniu swojego zaangażowania, wybierając stosowaną formę i kanał komunikacji.

Komunikowanie zaangażowania firm w rozwój zrównoważony, nazywane zamiennie komunikowaniem społecznego zaangażowania przedsiębiorstw, raportowaniem społecznym bądź raportowaniem środowiskowym, jest stosunkowo nowym zjawiskiem, które miało swój początek w latach siedemdziesiątych XX wieku. We wczesnych etapach koncentrowano się przede wszystkim na podawaniu danych dotyczących stanu zatrudnienia oraz ogólnej informacji o wpływie działalności firmy na jej wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy. Raportowanie adresowane do szerokiego grona odbiorców, w zakresie wszystkich trzech filarów rozwoju zrównoważonego zaczęło zyskiwać na znaczeniu dopiero pod koniec lat dziewięćdziesiątych.

Opracowania dotyczące zaangażowania firm w rozwój zrównoważony powinny charakteryzować się zrozumiałą formą i jasnymi regułami sporządzania. Dostrzega się również potrzebę ich integrowania z raportami finansowymi przedsiębiorstwa. Najbardziej rozbudowane przekazy firm przyjmują postać raportów: społecznej odpowiedzialności biznesu, społecznych, zrównoważonego

A special place in the concept of sustainable development should be attributed to environmental aspects. Confirmation of this thesis can be found, *inter alia*, in a famous study – ‘The Limits to Growth’ published in 1972 by researchers from the Massachusetts Institute of Technology, where the depletion of natural resources and generating increasing amounts of waste and unwanted emissions is seen as the greatest threat to humanity (11). Scientists predict that if the current model of using the biosphere does not change, then an irreversible change of environmental conditions will occur (12-15). It is expected, therefore, that enterprises, as entities that are largely responsible for disturbing the environmental balance, will undertake more decisive actions in such areas as ecosystems (air, biodiversity, forests, soil, water), non-renewable resources, dangerous waste (including production, storage, transport, processing and utilization) or chemicals (their use and disposal) (16).

3. Reporting on sustainable development

The more transparent the actions taken by companies, the more they increase confidence and, therefore, the likelihood of building a positive image of the organization. In the context of enterprises’ involvement in sustainable development, it means that it is not only the actual undertaking of activities that support this development, but also reliable communication to stakeholders, internal and external, about the effects they bring. In many cases, the involvement of companies in sustainable development results directly from legal regulations. However, one can point to numerous examples of implementing such solutions on the initiative of companies. Similarly, only some enterprises are required to communicate their involvement in sustainable development, for example, companies listed on the Warsaw Stock Exchange being part of the *Respect Index*. Other companies decide themselves to communicate their involvement, by choosing a suitable form and communication channel.

Communicating the involvement of companies in sustainable development, called interchangeably ‘communication of corporate social commitment’, ‘social reporting’, or ‘environmental reporting’, is a relatively new phenomenon that began in the 1970s. In the early stages, the focus was primarily on disclosing employment information and general information about the impact of companies on its internal and external stakeholders. Reporting addressed to a wide audience, in the scope of all three pillars of sustainable development, began to gain importance only at the end of the 1990s.

Studies on the involvement of companies in sustainable development should be characterized by an understandable form and clear preparation rules. Also, the need to integrate them with financial reports of the company is being perceived. The most complex messages of companies take the form of reports on corporate social responsibility, reports on social sustainability, or of the so-called integrated reports (reports presenting combined data on financial results with non-financial information). They are addressed to various groups of stakeholders, both internal and external. The information contained in them should be complete,

rozwoju lub tak zwanych raportów zintegrowanych. Są to raporty prezentujące połączone dane na temat wyników finansowych, z informacjami niefinansowymi. Kierowane są do różnych grup interesariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Zawarty w nich przekaz powinien być kompletny, użyteczny i porównywalny z okresu na okres. Szczególnie ważne jest, aby był on wiarygodny i za taki był uznawany przez jego odbiorców.

Dążąc do spełnienia oczekiwań dotyczących wiarygodności przekazywanych informacji, firmy mogą opierać się na regulacjach, które dotyczą procesu raportowania w zakresie rozwoju zrównoważonego. Tego rodzaju wytyczne definiowane są wprost lub w sposób pośredni w wielu normach. W tym kontekście warto wspomnieć choćby o normach ISO serii 14000, ISO 26000, standardach z serii AA1000, normie SA8000 i systemie EMAS. Jednakże najpowszechniej w świecie wykorzystywanym wzorem raportowania kwestii społecznych i środowiskowych są wytyczne opracowane przez *Global Reporting Initiative* (GRI) (17). Stanowią one kompleksowe podejście do oceny oddziaływania organizacji – zarówno pozytywnego, jak i negatywnego, na środowisko, społeczeństwo oraz gospodarkę.

Raportowanie danych dotyczących angażowania się przedsiębiorstw w rozwój zrównoważony staje się coraz bardziej popularne wśród firm, także za sprawą przyjęcia przez UE w 2014 roku dyrektywy dotyczącej ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności (18). Zgodnie z zapisami dyrektywy, od 2017 roku firmy zatrudniające więcej niż 500 pracowników zobowiązane są do ujawniania ważnych informacji dotyczących co najmniej kwestii środowiskowych, spraw społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i łapownictwu.

W Polsce skalę i zakres raportowania w zakresie rozwoju zrównoważonego można ocenić między innymi analizując zawartość „Rejestru raportów” prowadzonego przez CSRIinfo (19), oficjalnego partnera *Global Reporting Initiative* w Polsce.

4. Środowiskowe aspekty rozwoju zrównoważonego komunikowane przez badane przedsiębiorstwa

4.1. Metoda badań

Podmiotem badań były działające na polskim rynku przedsiębiorstwa przemysłu cementowego. Wszystkie badane firmy są członkami Stowarzyszenia Producentów Cementu (20). W ramach badania dokonano analizy materiałów udostępnianych przez te firmy, opisujących ich zaangażowanie w rozwój zrównoważony. Celowo skupiono się na opracowaniach zamieszczonych jedynie na stronach internetowych badanych przedsiębiorstw. Założono bowiem, iż współcześnie to właśnie firmowe strony internetowe są najpowszechniejszym źródłem informacji, po które w pierwszej kolejności sięgają zewnętrzni odbiorcy – Tablica 1.

Uwzględniając cele artykułu, w analizie wykazanych w tablicy 1 opracowań skupiono się jedynie na tych ich fragmentach, w któ-

useful and comparable over regular periods of time. It is particularly important that it is reliable and as such recognized by its recipients.

In order to meet the expectations regarding the reliability of the information provided, companies can rely on regulations that relate to the reporting process in the field of sustainable development. Such guidelines are defined directly or indirectly in numerous norms and standards. In this context, it is worth mentioning, for instance, the ISO 14000, ISO 26000, AA1000, SA8000, and EMAS standards. However, the most commonly used social and environmental reporting standards in the world are the guidelines developed by the *Global Reporting Initiative* (GRI) (17). They provide a comprehensive approach to assessing the impact of an organization (both positive and negative) on the environment, society, and the economy.

Reporting data on enterprises' involvement in sustainable development is becoming increasingly popular among companies also due to the introduction of the Directive EU/95/2014 which lays down the rules on the disclosure of non-financial and diversity information by large companies (18). Pursuant to the provisions of the Directive, since 2017 companies employing more than 500 employees have been required to disclose relevant information regarding at least environmental issues, social and labour matters, respect for human rights, and counteracting corruption and bribery.

In Poland, the scale and scope of reporting in the field of sustainable development can be assessed, among others, by analysing the content of the 'Register of Reports' run by CSRIinfo (19) (the official partner of the *Global Reporting Initiative* in Poland).

4. Environmental aspects of sustainable development communicated by the surveyed enterprises

4.1. Research method

The subject of the research was the cement industry operating on the Polish market. All surveyed companies are members of the Polish Cement Association (20). In the study materials made available by these companies describing their commitment to sustainable development were analysed. Deliberately, the focus was on the information that was published only on the websites of the surveyed enterprises. It was assumed that nowadays it is the company's website that is the most common source of information and is primarily sought by external recipients (see Table 1).

Taking into account the objectives of this article, the analysis of the studies presented in Table 1 focuses only on those parts of them where the environmental initiatives of the surveyed companies are mentioned. By their very nature, these were, first and foremost, descriptions of external activities, *i.e.* activities aimed at external stakeholders of the company. The analysis omits descriptions of actions taken in relation to own employees and any other, referring to the social and economic dimension of activities in the area of sustainable development.

Tablica 1 / Table 1

PUBLIKACJE DOSTĘPNE NA STRONACH INTERNETOWYCH BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTW BĘDĄCE PRZEDMIOTEM ANALIZY

PUBLICATIONS AVAILABLE ON THE WEBSITES OF THE SURVEYED ENTERPRISES BEING SUBJECT TO ANALYSIS

Przedsiębiorstwo Enterprise	Strona firmowa The company's website	Tytuł publikacji/forma The title of the publication/form
Górażdże Cement SA	https://www.gorazdze.pl	„Raport Zrównoważonego Rozwoju Grupy Górażdże 2016–2017” (The Report on Sustainable Development of the Górażdże Group 2016–2017); „Raport Zrównoważonego Rozwoju Grupy Górażdże 2014–2015” (The Report on Sustainable Development of the Górażdże Group 2014–2015); Kilka zakładek na temat rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Nasze cele” (Our goals); „Ochrona Środowiska” (Environmental protection); „Bioróżnorodność” (Biodiversity); „Pracownicy” (Employees); „Quarry Life Award 2018”; „BHP” (Health and safety); „Fundacja Górażdże” (The Górażdże Foundation) „Aktywni w Regionie” (We are active in the region); „Relacje ze Społeczeństwem” (Relationships with the society); „Uniwersytet Betonu ” (University of concrete).
Lafarge Cement SA	https://www.lafarge.pl	The 2016 Report on Sustainable Development „W trosce o biznes, ludzi, planetę. Lafarge w Polsce” (In the interest of business, people, the planet. Lafarge in Poland); Na stronie dodatkowo dostępne są raporty stworzone w języku angielskim dla całej grupy LafargeHolcim/The website also offers reports created in English for the entire LafargeHolcim group: Sustainability Report 2015 “Building for Tomorrow”, Sustainability Report 2016 “So the world builds better”, Sustainability Report 2017, and „Kodeks Postępowania Biznesowego” (Code of Business Conduct).
Grupa Ożarów SA	http://ozarow.com.pl	Kilka zakładek na temat rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Zrównoważony rozwój” (Sustainable development); „Paliwa alternatywne i wykorzystanie surowców wtórnych” (Alternative fuels and use of secondary raw materials); „Ochrona klimatu i atmosfery” (Climate and atmosphere protection); „Eko-biuro” (Eco-office); „Zgodność i etyka” (Conformance and ethics); „Odpowiedzialność społeczna” (Social Responsibility); „Kodeks Postępowania Biznesowego CRH 2014” (The Code of Business Conduct CRH 2014) on the website.
Cemex Polska Sp. z o.o.	https://www.cemex.pl	„Raport zrównoważonego rozwoju 2015–2016 CEMEX Polska” (The CEMEX Poland 2015–2016 report on sustainable development); „Raport zrównoważonego rozwoju 2013–2014 CEMEX Polska” (The CEMEX Poland 2013–2014 report on sustainable development); „Raport zrównoważonego rozwoju 2011–2012 CEMEX Polska” (The CEMEX Poland 2011–2012 report on sustainable development); „Raport zrównoważonego rozwoju 2010 CEMEX Polska” (The CEMEX Poland 2010 report on sustainable development). Kilka zakładek na temat rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Nasza strategia” (Our strategy); „Nasi interesariusze” (Our stakeholders); „Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia” (Safety and health protection); „Zaangażowanie społeczne” (Social involvement); „Nasz wpływ na środowisko” (Our impact on the environment); „Zrównoważone budownictwo” (Sustainable construction).
Cementownia Warta SA	http://www.wartasa.com.pl	Kilka zakładek na temat rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Ochrona środowiska” (Environmental protection); „Działalność społeczna” (Social activity); „Honorowi dawcy krwi” (Honorary blood donors).
Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.	http://www.dyckerhoff.pl	„Raport Zrównoważonego Rozwoju 2012 (The 2012 Report on Sustainable Development) (Przegląd Polska/ Overview of Poland)” Kilka zakładek na temat rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Certificates”; „Environment”. Na stronie dodatkowo dostępny jest dokument /The website also includes a document entitled „Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością, Środowiskowego oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy” (Policy of the Integrated Quality, Environmental and Occupational Health and Safety Management System) Na stronie Buzzi Unicem dostępne są raporty w języku włoskim dla całej grupy kapitałowej „Bilancio di Sostenibilita” (za lata 2003–2018) / The Buzzi Unicem (parent company of Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.) website also includes reports in Italian concerning the entire capital group „Bilancio di Sostenibilita” (for the years 2003–2018).
Cementownia ODRA SA	https://odrasa.com.pl	„Deklaracja środowiskowa za rok 2017” (Environmental statement for 2017) Kilka zakładek dotyczących rozwoju zrównoważonego o nazwie: / Several bookmarks on sustainable development called: „Certyfikaty” (Certificates); „Inwestycje proekologiczne” (Pro-ecological investments); „Zakład po modernizacji” (The plant after modernization).
Górka Cement Sp. z o.o.	http://www.gorka.com.pl	Dokumenty do pobrania (wszystkie w języku angielskim): / Downloadable documents (all in English): „Integrated Management System Policy”; „Occupational Safety and Health Guide for Visitors to the Górka Cement Site” „Code of Ethics” (for the entire capital group).

rych jest mowa o inicjatywach środowiskowych badanych firm. Z samej natury były to zatem przede wszystkim opisy traktujące o działaniach zewnętrznych, to znaczy aktywnościach skierowanych do zewnętrznych interesariuszy firmy. W analizie pominięto opisy dotyczące działań podejmowanych w stosunku do własnych pracowników i wszelkie inne, nawiązujące do społecznego i ekonomicznego wymiaru działań z obszaru rozwoju zrównoważonego.

4.2. Wyniki badania

Wszystkie badane firmy udostępniają na swoich stronach internetowych materiały na temat ich zaangażowania w realizację działań środowiskowych. Czynią to jednak w różnej formie. Tylko niektóre przygotowują raporty zrównoważonego rozwoju, przy czym żaden z nich nie ma formy raportu zintegrowanego. Najstarszy raport, do którego udało się dotrzeć autorom artykułu, dotyczy roku 2010. Stosunkowo najwięcej publikacji opracowanych w formie raportów pochodzi z lat 2014–2017. Część opracowań, udostępnianych przez badane firmy, nie ma jednak przypisanego żadnego konkretnego okresu czasu, którego dotyczą treści w nich zawarte. Tylko w niektórych z takich publikacji wskazywane są wymierne rezultaty podejmowanych aktywności. W wielu przypadkach firmy podają jedynie ogólne informacje, przyjmujące częściej formę deklaracji lub wytycznych w polityce środowiskowej firmy, aniżeli prezentacji konkretnie zrealizowanych działań. Czasami publikacje te przybierają postać kodeksów postępowania biznesowego lub kodeksów etycznych. Bywa, że na stronach firmowych dostępne są jedynie niewielkich rozmiarów dokumenty lub zakładki, definiujące wyłącznie cele firmy w zakresie bezpieczeństwa produkcji i ochrony środowiska. W niektórych przypadkach firmy odwołują się do raportów przygotowanych dla całej grupy kapitałowej, wówczas jednak zagadnienia dotyczące zaangażowania w rozwój zrównoważony opisywane są w sposób zagregowany, bez wyraźnego rozgraniczenia na poszczególne jednostki biznesowe, wchodzące w skład grupy. Dodatkowo, raporty te często opracowane są w innym języku niż polski, co utrudnia ich odbiór przez polskiego odbiorcę. W przypadku jednej z firm, na jej stronie internetowej znajduje się informacja o opublikowaniu raportów rozwoju zrównoważonego w latach 2012–2015, jednak odnośniki do tych raportów nie są aktywne.

Pomimo opisanych wyżej różnic w sposobach prezentacji treści komunikowanych przez badane firmy, możliwe było zidentyfikowanie kluczowych obszarów, w ramach których podejmują one działania środowiskowe. Obszary te zostały wyodrębnione przez autorów w oparciu o klasyfikację obowiązującą w standardach raportowania *Global Reporting Initiative*, wersja 4 (15), przy czym z uwagi na ograniczenia formalne niniejszego artykułu, autorzy skoncentrowali się jedynie na kilku wybranych obszarach, uwzględnionych w tej klasyfikacji [tablica 2]. W oparciu o liczbę inicjatyw opisywanych w publikacjach badanych firm autorzy dokonali dodatkowo oceny zakresu działań środowiskowych, komunikowanych przez te firmy w każdym z wyodrębnionych obszarów. Zakres ten został oceniony w drodze analizy komparatywnej. Na jej podstawie, każdej z firm autorzy przypisali ocenę według następującej skali: (***) – szeroki zakres komunikowanych działań, (**) – zakres średni, (*) – zakres

4.2. The results of the research

All of the examined companies provide materials on their websites concerning their involvement in the implementation of environmental activities. However, they do it in various forms. Only some of them prepare reports on sustainable development, but none of them has the form of an integrated report. The oldest report, which the authors of the article managed to reach, dates back to 2010. Most publications prepared in the form of reports come from the years 2014–2017. Some of the studies provided by the surveyed companies, however, do not have any specific time period marked to which the content in them applies. Only in some of the publications, measurable results of undertaken activities are indicated. In many cases, companies only provide general information that more frequently takes the form of declarations or guidelines on the company's environmental policy, than of the presentation of specific actions. Sometimes these publications take the form of business codes of conduct or ethical codes. It sometimes happens that only small documents or bookmarks are available on company websites that define merely the company's objectives in the field of production safety and environmental protection. In a few cases, companies refer to reports prepared for the entire capital group, but then the issues related to the involvement in sustainable development are described in an aggregated manner, without a clear distinction between individual business units included in the group. Moreover, these reports are often presented in a language other than Polish, which makes it difficult to be understood by some Polish recipients. In one case, the website contains information about the publication of sustainable development reports in 2012–2015. However, the links to these reports are not active.

Despite the differences described above in the ways of presenting content communicated by the surveyed companies, it was possible to identify key areas in which they undertake environmental activities. These areas were identified by the authors based on the classification in force in the reporting standards of *Global Reporting Initiative*, version 4 (15). However, due to the formal limitations of this article, the authors focused only on a few selected areas included in this classification (see Table 2). Based on the number of initiatives described in the publications of the surveyed companies, the authors additionally assessed the scope of environmental activities communicated by these companies in each of the identified areas. This range was assessed by means of a comparative analysis. On its basis, each of the companies was marked according to the following scale: (***) – wide range of activities communicated, (**) – medium range, (*) – narrow range. The authors did not assess the details of the published content. The evaluation of this aspect of communicated information may be an interesting subject for further in-depth studies.

Almost all surveyed companies communicate activity undertaken in the area of 'Internal products and processes'. These are, for example, activities in the field of applied environmental management systems, implementation of modern technologies, or production of environmentally friendly products. A relatively large variety of undertaken environmental activities are communicated by the

Tablica 2 / Table 2

ZAKRES DZIAŁAŃ ŚRODOWISKOWYCH KOMUNIKOWANYCH PRZEZ BADANE PRZEDSIĘBIORSTWA W ANALIZOWANYCH MATERIAŁACH
THE SCOPE OF ENVIRONMENTAL ACTIVITIES COMMUNICATED BY THE SURVEYED ENTERPRISES IN THE MATERIALS ANALYSED

Przedsiębiorstwo Enterprise	Materiały i surowce / Materials and raw materials	Energia / Energy	Woda / Water	Bioróżnorodność / Biodiversity	Emisje / Emissions	Ścieki i odpady / Efflu- ents and waste	Produkty i procesy wewnętrzne / Internal products and proces- ses	Transport / Transport	Edukacja ekologicz- na / Ecological education
Górażdże Cement SA	***	***	**	***	**	**	***	*	**
Lafarge Cement SA	***	***	***	***	***	***	***	***	***
Grupa Ożarów SA	**	*	*	nc	*	*	***	nc	nc
Cemex Polska Sp. z o.o.	***	***	**	***	***	***	***	***	***
Cementownia Warta SA	nc	nc	nc	nc	*	nc	*	nc	nc
Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.	*	*	*	nc	*	*	**	*	nc
Cementownia ODRA SA	*	*	*	*	**	**	**	nc	*
Górka Cement Sp. z o.o.	**	nc	nc	nc	nc	nc	*	nc	nc

Oznaczenia: *** szeroki zakres komunikowanych działań, ** średni zakres, * wąski zakres, nc – działania nie są komunikowane w analizowanych materiałach.

Designations: *** wide range of activities communicated, ** medium range, * narrow range, nc – activities are not communicated in the materials analysed.

wąski. Autorzy nie oceniali szczegółowości publikowanych treści. Ocena tego aspektu komunikowanych informacji stanowić może interesujący przedmiot do kolejnych, pogłębionych badań.

Niemal wszystkie badane firmy komunikują aktywność w obszarze „Produkty i procesy wewnętrzne”. Są to na przykład działania w zakresie stosowanych systemów zarządzania środowiskowego, wdrażania nowoczesnych technologii czy wytwarzania produktów przyjaznych środowisku. Stosunkowo dużą różnorodność podejmowanych działań środowiskowych badane przedsiębiorstwa komunikują w obszarze „Materiały i surowce” oraz „Emisje”. Wskazują tutaj między innymi na wykorzystywanie surowców alternatywnych, stanowiących odpad w innych gałęziach przemysłu, oraz ograniczanie emisji szkodliwych gazów i pyłów. W stosunkowo najmniejszym zakresie badane firmy komunikują działania realizowane w obszarze „Transport” oraz „Edukacja ekologiczna”.

Dokonane porównanie pozwala zidentyfikować liderów pod względem zakresu komunikowanych działań – firmy te, w szerokim zakresie, informują o podejmowanych aktywnościach we wszystkich obszarach, wyodrębnionych w tablicy 2. Są to największe podmioty przemysłu cementowego w Polsce pod względem udziału w rynku, będące częścią globalnych grup kapitałowych.

5. Wnioski i rekomendacje

Opracowania, które udostępniają badane firmy na stronach internetowych w większości przypadków nie ujmują informacji o środowiskowych aspektach prowadzonej przez nie działalności, w sposób kompleksowy. Publikacje te mają bardzo różnorodną formę. Jedynie część z nich przyjmuje postać raportów rozwoju zrównoważonego. Tylko niektóre obecne są w „Rejestrze raportów”

surveyed enterprises in the area of ‘Materials and raw materials’ and ‘Emissions’. They indicate in them the use of alternative raw materials that constitute waste in other industries and the reduction of the emission of harmful gases and dusts. To the smallest degree, the surveyed companies communicate activities implemented in the area of ‘Transport’ and ‘Ecological education’.

The comparison made allows to identify the leaders in terms of the scope of communicated activities - these companies, to a large extent, inform about the activities undertaken in all areas identified in Table 2. They are the largest entities of the cement industry in Poland in terms of market share and are part of global capital groups.

5. Conclusions and recommendations

The publications that are currently available on the websites of the surveyed companies in most cases do not present information on the environmental aspects of their activities in a comprehensive manner. These publications have a very diverse form. Few of them take the form of reports on sustainable development. Only some of them are present in the ‘Register of Reports’ prepared by CSRinfo. The diversity of the form of information transmission makes it difficult to assess the actions taken by individual entities, in different time periods. It is also difficult to make a comparative assessment between entities. Higher comparability, both in time cross-sections and between individual companies, would certainly be favoured by cyclical publication of information coming from each company, creating them in a comparable form, as well as by their greater standardization – that means, for instance, preparation of publications in the form of reports. Moreover, these reports should

prowadzonym przez CSRinfo. Różnorodność formy przekazywania informacji utrudnia dokonywanie oceny działań podejmowanych przez poszczególne podmioty, w różnych okresach czasowych. Trudno też dokonywać oceny porównawczej pomiędzy podmiotami. Większej porównywalności, zarówno w przekrojach czasowych, jak i pomiędzy poszczególnymi firmami, sprzyjałoby z pewnością cykliczne publikowanie informacji wychodzących z każdej firmy, tworzenie ich w porównywanej formie, a także większa ich standaryzacja, czyli na przykład przygotowywanie publikacji w postaci raportów. Co więcej, raporty te powinny uwzględniać podstawowe wytyczne dotyczące zapewnienia wysokiej jakości udostępnianych w nich treści. Mowa tu między innymi o tym, iż powinny one w sposób spójny i konsekwentny prezentować nie tylko pozytywne, ale także i negatywne aspekty prowadzonej działalności, umożliwiając interesariuszom dokonanie właściwej, całościowej oceny działań podejmowanych przez firmę.

Niewielka aktywność większości badanych firm w zakresie komunikowania środowiskowych inicjatyw z zakresu rozwoju zrównoważonego powoduje, że tracą one możliwość wykorzystywania wpływu i roli owego komunikowania w procesach budowania zaufania z poszczególnymi grupami interesariuszy, nawiązywania z nimi trwałych relacji, a tym samym budowania pozytywnego wizerunku i trwałej przewagi na rynku. Wystarczy choćby zauważyć, że wspomniany wyżej „Rejestr raportów” prowadzony przez CSRinfo jest bezpłatny. Zgłaszający podmiot sam załącza swój raport, deklarując zasady jego sporządzenia oraz przyjęty poziom aplikacji standardu, a mimo to nie wszystkie badane przedsiębiorstwa zdecydowały się zamieścić w nim swoje publikacje dotyczące zaangażowania w rozwój zrównoważony.

W analizie komparatywnej dokonanej w artykule, autorzy koncentrowali się jedynie na liczbie inicjatyw środowiskowych, opisywanych przez badane firmy w publikacjach udostępnionych na ich własnych stronach internetowych. Analiza ta nie obejmowała oceny aspektów związanych z jakością komunikowania – autorzy nie dokonywali oceny metody przyjętej przy tworzeniu poszczególnych publikacji, ani też kompletności czy przejrzystości prezentowanych w nich informacji. Zagadnienia te mogą, zdaniem autorów, stanowić interesujący przedmiot przyszłych badań. Wyniki przeprowadzonej analizy nie pozwalają także jednoznacznie rozstrzygnąć czy niski zakres komunikowanych działań środowiskowych, który charakteryzuje niektóre objęte badaniem podmioty, oznacza, że działania te nie są w ogóle przez te podmioty podejmowane, czy tylko nie są one właściwie komunikowane. Również ta kwestia wymagałaby przeprowadzenia dalszych pogłębionych analiz. W artykule celowo nie podjęto problematyki działań społecznych, komunikowanych przez badane przedsiębiorstwa. Autorzy założyli bowiem, że społeczne aspekty rozwoju zrównoważonego w przemyśle cementowym będą przedmiotem rozważań w kolejnej publikacji.

Podziękowania

Artykuł opracowano w ramach projektu „Pozytywna zmiana społeczna w organizacji jako czynnik zaangażowania przedsiębiorstwa

take into account the basic guidelines for ensuring a high quality of the content provided in them. Also, they should coherently and consistently present not only positive but also negative aspects of enterprise operations, enabling stakeholders to make a proper and comprehensive assessment of the activities undertaken by the company.

The scarcity of activities conducted by most companies in the field of communicating environmental initiatives within sustainable development causes that they lose the ability to use the influence and the role of this communication in the processes of building trust with particular groups of stakeholders and establishing lasting relationships with them, and thus building a positive image and lasting advantage on the market. It is enough to note that the above-mentioned ‘Register of Reports’ run by CSRinfo is free of charge (applicants submit their own reports and declare the standard of their preparation and the accepted level of the standard application), yet not all of the surveyed companies decided to publish their publications regarding commitment to sustainable development there.

In the comparative analysis performed in the article, the authors focused only on the number of environmental initiatives, described by the surveyed companies in the publications made available on their own websites. This analysis did not include the assessment of aspects related to the quality of communication. The authors did not evaluate the methodology used to create individual publications, nor the completeness or transparency of the information presented in them. These issues may, according to the authors, be an interesting subject of future research. Also, the results of the analysis conducted do not allow to unambiguously determine whether the narrow range of communicated environmental activities, which characterizes some entities covered by the survey, means that these activities are not undertaken by them at all, or that they are not properly communicated. This issue would also require further in-depth analyses. The article deliberately did not address the issue of social activities communicated by the surveyed enterprises. The authors assumed that the social aspects of sustainable development in the cement industry will be discussed in the next publication.

Acknowledgement

The paper was developed as part of the project “Positive social change in the organization as a factor of company involvement in the implementation of sustainable development”. The project was financed by the National Science Center, decision no DEC-2017/25/B/HS4/01113.

w realizację zrównoważonego rozwoju“. Projekt został sfinansowany przez Narodowe Centrum Nauki na podstawie decyzji numer DEC-2017/25/B/HS4/01113.

Literatura / References

1. J. Łapińska, G. Kądziałowski, E. Zdunek-Rosa, A. Hutera, Wpływ koniunktury w budownictwie na produkcję cementu, *Cement Wapno Beton*, **1**, 45–55 (2019).
2. J. Adamczyk, T. Nitkiewicz, Programowanie zrównoważonego rozwoju, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.
3. G.H. Brundtland, Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 1987, [Online]. Available: <http://www.un-documents.net> [22.02.2019].
4. J. Elkington, *Cannibals with forks. The triple bottom line of 21st century business*, Capstone Publishing Ltd, Oxford 1997.
5. B. Hopwood, M. Mellor, G. O'Brien, Sustainable Development: Mapping Different Approaches, *Sustainable Development*, **13**, 38–52 (2005).
6. H. Alhaddi, Triple Bottom Line and Sustainability: A Literature Review, *Business and Management Studies*, **1**, 2, 6–10 (2015).
7. P. Brzustewicz, Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa jako narzędzie w realizacji idei zrównoważonego rozwoju. In: A. Poszewiecki, G. Szczodrowski (eds), *Polityka gospodarcza i finanse w teorii i praktyce*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2011.
8. R. G. Eccles, K. Miller Perkins, G. Serafeim, How to Become a Sustainable Company, *MIT Sloan Management Review*, **53**, 3, 43–50 (2012).
9. C. Laszlo, *Firma zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2008.
10. T. Galpin, J.L. Whittington, G. Bell, Is your sustainability strategy sustainable? Creating a culture of sustainability, **15**, 1, 1–17 (2015).
11. D. H. Meadows, D. L. Meadows, J. Randers, W. W. Behrens, *The Limits to Growth*, Universe Books, New York 1972.
12. A. Barnosky, E. Hadly, J. Bascompte, E. Berlow, J. Brown, M. Fortelius, W. Getz, J. Harte, A. Hastings, P. Marquet, N. Martinez, A. Mooers, P. Roopnarine, G. Vermeij, J. Williams, R. Gillespie, J. Kitzes, C. Marshall, N. Matzke, A. Smith, Approaching a state shift in Earth's biosphere, *Nature*, **486**, 7401, 52–58 (2012).
13. United Nations, *World Economic and Social Survey 2013. Sustainable Development Challenges*, United Nations, New York 2013.
14. United Nations, *A Framework for Advancing Environmental and Social Sustainability in the United Nations System*, United Nations, Geneva 2012.
15. G4 Wytyczne dotyczące raportowania. Zasady raportowania i wskaźniki, Global Reporting Initiative, 2016, [Online]. Available: <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/press-releases/articles/gri4-Polskie-Tlumaczenie.html>.
16. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy.
17. CSRinfo. Firma edukacyjno-doradcza, [Online]. Available: <http://www.csrinfo.org> [15.02.2019].
18. Stowarzyszenie Producentów Cementu, *Przemysł cementowy w liczbach 2017*, [Online]. Available: <http://polskicement.pl/files/Pages/490/uploaded/informator%202017%20www2.pdf>. [12.02.2019].